

Blajar Matya Hawa

Titel	Blajar Matya Jawa	
Omslagillustratie	1	
	Cora Gillett	
Illustraties	Carolyn Dyk, Cora Gillett, Hardy Kamsoeri, Joey W. Kuisch en	
	Linette Poewasak	
Surinaams Javaans	Paidie Karijoredjo en Antoon Sisal	
Samenstelling	Linda Speyers	
Computeradvies	Edward Speyers	

The publication of this book, *Blajar Matya Jawa*, was partially made possible by the generosity of the Shiloh Bible Church in Bloomsburg, Pennsylvania, USA

Instituut voor Taalwetenschap (SIL) A Postbus 1919, (Andirastraat 54)
Paramaribo-Zuid, Suriname

© 1996 Instituut voor Taalwetenschap (SIL) Alle rechten voorbehouden

M

Printed in Suriname

Blajar Matya Jawa

Pembukak

Buku iki tujuané kanggo ngréwangi wong Jawa sing kepéngin blajar matya ing tembung Jawa. Uga wong-wong sing wis bisa matya ing tembung Jawa, nanging rumangsa kurang apik lan kurang lemes, bisa nganggoké buku iki. Buku iki nggampangké enggonmu blajar. Ing saben lès ènèng aksara lan swara anyar sing dikenalké lan kuwi terus dibolanbalèni bèn kulina. Enom-tuwa, hayuk dijajal.

Gandèng karo buku iki ènèng kasètené uga, kanggo ngréwangi enggoné blajar matya. Kowé bisa ngrungoké lèsé lan uga swarané aksara ijèn lan aksara gandèng sing ketulis ing sakjeroné kotak. Dirungoké sing apik, supaya bisa matya kaya sakmestiné.

Ditlatèni terus alon-alon tekan rampungé. Nèk wis tekan rampungé tenan, kowé mesti wis bisa matya sakènèngé tembung Jawa.

Muga-muga bisa tutuk enggonmu blajar!

Para penulis

Voorwoord

Dit boek is bedoeld voor iedereen die het Surinaams Javaans wil leren lezen <u>en</u> voor degenen die hun leesvaardigheid hierin willen verbeteren. Dit boek maakt het gemakkelijker. De letters en lettergrepen van het Surinaams-Javaans worden één voor één geïntroduceerd in de verhalen en daarna steeds herhaald. Jong en oud, iedereen wordt uitgenodigd om mee te doen!

Bij dit boek hoort er een cassette band, die zeker nuttig zal zijn als hulp bij het leren lezen. U kunt, zo vaak als u wilt, luisteren naar het verhaal en naar de uitspraak van de lettergrepen in het hokje op elke bladzijde, totdat u ze ook zelf goed kunt lezen. Daarna kunt u doorgaan naar het volgende verhaal en ernaar luisteren totdat u ook dat beheerst.

Als u het eind van het boek bereikt hebt, dan hebt u geleerd om alle letters en lettergrepen uit te spreken! Dat betekent dat u in staat bent om welk woord dan ook in het Surinaams-Javaans te lezen.

We wensen u veel succes toe!

De schrijvers

<u>Isiné</u>

<u>blz</u> .	tembung	<u>blz</u> .	tembung	<u>blz</u> .	tembung
1.	kaki	42.	sikil	83 .	mbubuti
2.	nini	43.	manuk	84.	bètèt
3.	kuku	44.	ngindik	85 .	bèbèk
4 .	Niné	45 .	dingklik	86.	mbedil
5.	babi	46.	blumbang	87.	tèklèk
6.	banah	47 .	réwang	88.	yuyu
7.	buku-buku	48.	brambang	89.	payung
8.	bungah	49.	kawin	90.	layang
9.	Nangun	50.	areng	91.	banyak
10.	kangkung	51.	wedus	92.	penyu
11.	énak-énakan	52.	iwak-wader	93.	nyebar
12.	angin	53.	kendil	94.	nylomprèt
13.	udan	54.	sawah	95.	tyèrèt
14.	dandang	55.	mati	96.	, mantying
15.	duku	56.	sikat	97.	ketyemplung
16.	kidang	57.	rawatan	98.	tyriping
17.	bukak	58.	ngarit	99.	mintylok
18.	kudung	59.	kupu	100.	ndeplok
19.	busi	60.	tipas	101.	ndodok
20.	asu	61.	lampu kumpan	102.	ndandani
21.	susuk	62.	kampu	103.	ndlongop
22.	bérang	63.	slambu	104.	ngguyu
23.	kikir	64.	iwak betik	105.	nggambar
24.	saringan	65.	asu putih	106.	slènggrèk
25.	susah	66.	keluh	107.	ténggok
26.	irus	67.	sepuluh	108.	nggamel
27.	nanas	68.	sepédah	109.	ngglétak
28.	nangis	69.	témpé	110.	wajan
29.	isah-isah	70.	alap-alap	111.	graji
30.	unduh-unduh	71.	prau	112.	tyap-jempol
31.	sukun	72 .	plembungan	113.	baya
32.	sarung	73.	radio	114.	njogèt
33.	bami	74.	kebo	115.	njala
34.	kamar-mandi	<i>7</i> 5.	omah	116.	njengking
35.	Simbah	76.	baskom	117.	nyapu
36.	kura	77.	botol	118.	njlimet
37.	nimba	78.	lombok	119.	mbludak
38.	nangka	79 .	gagak	120.	mbrangkang
39.	kalung	80.	geger	121.	hawané sumuk
40.	maling	81.	degan	. 122.	mbrondong
41.	lara	82.	mbengok		•

kaki

iki kaki Iki Kaki.

kaki	i
ki	ki
i	kaki

kaki	а
ka	ka
а	kaki

nini

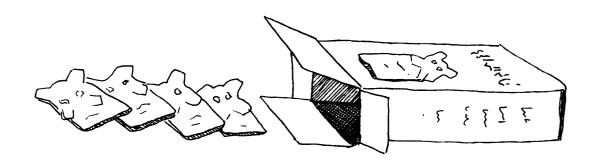

iki kaki karo nini Iki Kaki karo Nini.

nini ni i

i ni nini

kuku

kaki karo nini tuku kuku Kaki karo Nini tuku kuku.

kuku ku u

u ku kuku Niné

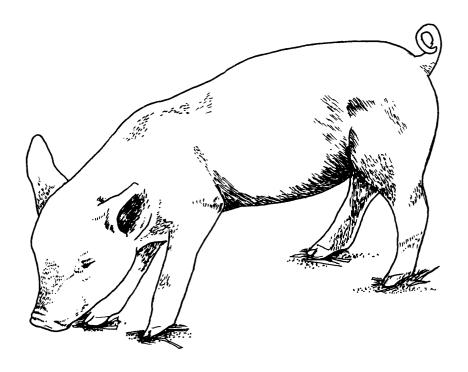

Iki Niné, Niné iku putuné Kaki lan Nini.

Niné né é

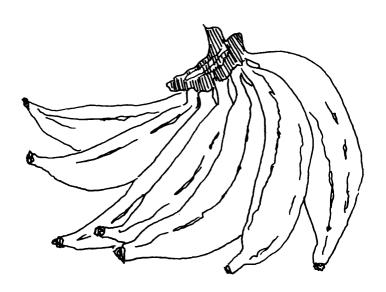
é né Niné

babi

Babi iki, babiné Kaki lan Nini.

babi bi i i bi babi banah

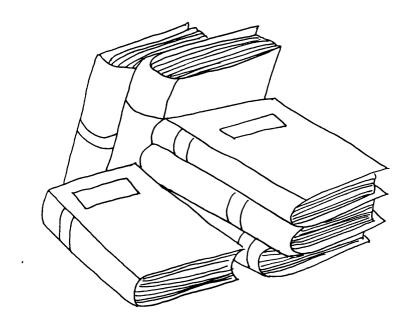

Babiné mangan banah.

banah nah ah

ah nah banah

buku-buku

Kaki karo Nini tuku buku-buku. Iki bukubukuné Niné.

buku-buku buku bu bu buku buku-buku bungah

Nini bungah tuku buku. Nanging Niné bungahé mangan kuku.

bungah ngah ah ah ngah bungah

Nangun

Iki Nangun, kakangé Niné. Niné karo Nangun iku putuné Kaki lan Nini.

Nangun ngun un u

u un ngun Nangun kangkung

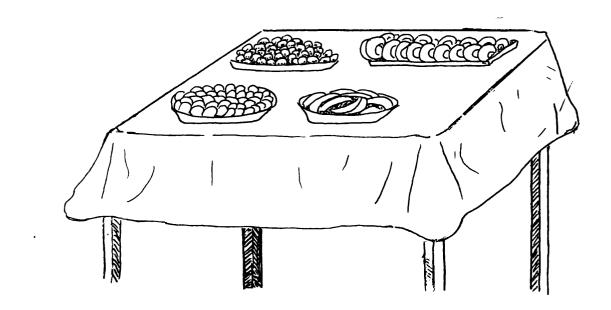

Niné ora mangan kangkung, nanging Kaki karo Nangun pada mangan kangkung.

kangkung kung ung u

u ung kung kangkung

énak-énakan

Kaki karo Nini pada tuku énak-énakan. Nangun karo Niné iku putuné Kaki lan Nini. Nangun karo Niné sing mangan énakénakané.

énak-énakan	
énak	
nak	
ak	
а	

a ak nak énak énak-énakan angin

Nangun lan Niné énak-énak mangan. Saiki pada krungu uniné angin. Nangun lan Niné bingung, nanging babiné énak-énak terus sing mangan.

angin ngin in i

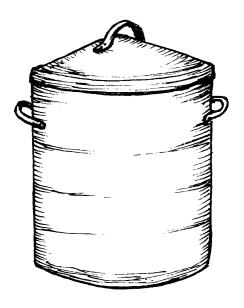
i in ngin angin

Kaki karo Nini udan-udan tuku énak-énakan. Niné ora tuku énak-énakan, nanging tuku buku. Nini lan Niné pada bingung, awit udan-angin lan saiki kudanan. Kaki ora bingung, awit babiné nang kandangé lan ora kudanan.

udan dan an a

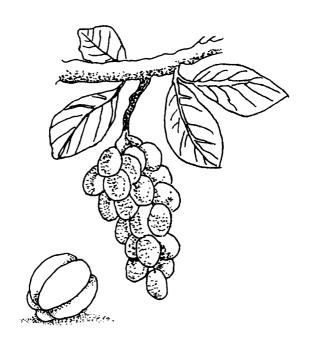
a an dan udan dandang

Nini tuku banah lan tuku dandang. Kaki lan Nangun kudu dandan-dandan. Bar dandan-dandan terus pada mangan banah. Niné bungah Nini saiki tuku dandang terus adang karo dandangé.

dandang dang ang a a ang dang dandang

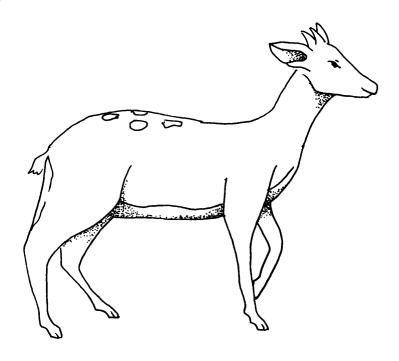
duku

Kaki tuku duku, awit putuné bingung nak ora mangan duku. Kaki sing tuku karo dandangé Nini. Kaki saiki bungah putuné bisa mangan duku, nanging Nini ora bisa adang karo dandangé.

duku du u

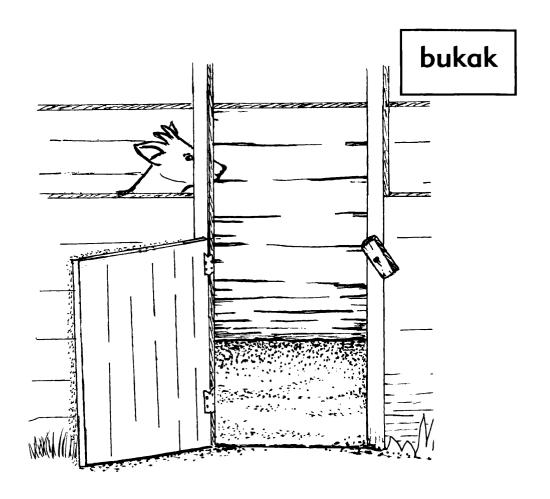
u du duku kidang

Nangun, putuné Kaki, nduwé kidang, nanging kidangé durung nduwé kandang. Saiki udan lan kidangé kudanan. Kaki lan Nini bingung, awit kidangé kudanan. Nangun bar mangan terus dandan-dandan kandangé kidangé karo Kaki. Sing dandan-dandan nang udanan.

kidang dang ang a

a ang dang kidang

Kandangé kidang dibukak karo Kadi. Kadi iku putuné Nini. Kidangé saiki terus mangani kangkungé Kaki. Nanging Kadi durung dunung. Nini sing bingung, awit kidangé ora kudu mangan kangkungé.

bukak kak ak ak kak bukak kudung

Kaki nak nang kandangé kidang kudungan. Kadi ora kudungan, awit durung dunung nak nang kandang iku kudu kudungan.

kudung dung ung u u ung dung kudung

busi

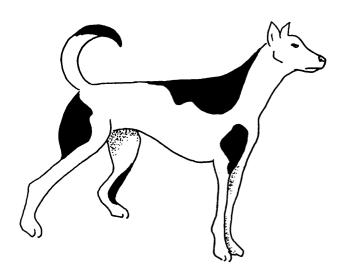

Kaki lan Nangun bar dandan-dandan terus pada budal nang busi. Kaki kudungan, nanging Nangun ora. Nangun sangu énakénakan.

busi	
si	
i	

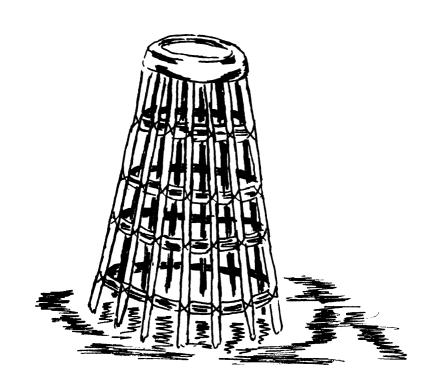
asu

Nangun, Kaki lan asuné pada nang busi, nanging saiki terus udan-angin. Nangun lan Kaki terus sangsi. Sangsiné, awit kidangé ora nang kandangé. Nak asuné sing ora nang kandang, Nangun lan Kaki ora sangsi.

asu su u u su asu

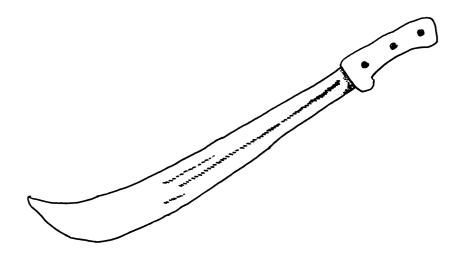
susuk

Kaki karo Nangun sangu susuk terus nusuk iwak. Saiki pada bungah, awit bisa mangan énak karo iwak.

susuk suk uk u

u uk suk susuk bérang

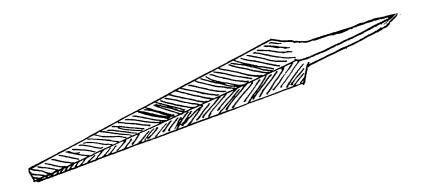

Nangun karo Kaki arep nang busi. Saiki Nangun sangu susuk, Kaki sangu bérang. Kaki nduwé bérang, nanging ora nduwé kikir. Nangun nak nang busi ora sangu bérang. Nanging terus ora bisa budal, awit terus udan.

bérang rang ang a

a ang rang bérang

kikir

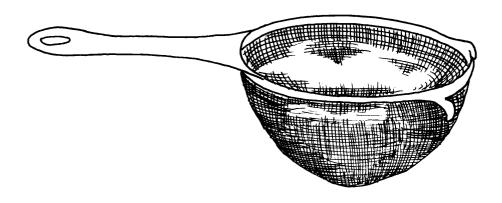
Bérangé kudu dikikir, nanging Kaki orak nduwé kikir. Mulané Nangun terus budal tuku kikir.

Saiki Kaki ngikir bérangé, nanging Nangun mangan karo urang. Kaki bar ngikir bérangé terus mangan karo Nangun.

kikir
kir
ir
i

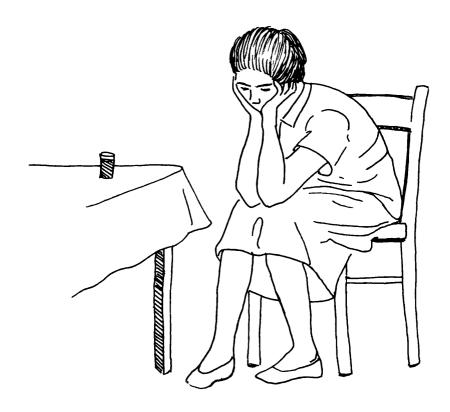
saringan

Nini bungah, awit Kaki tuku saringan. Nak Nini adang karo dandangé saiki nduwé saringan déwé, mulané Nini bungah. Nini bungah terus singi-singi.

saringan saring ring ing i i ing ring saring saringan

susah

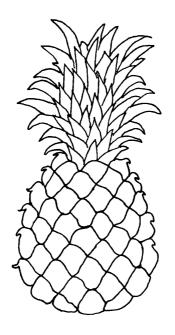
Rini susah, ora bungah. Susahé, awit kakangé diusir. Rini ora mangan, nangisi kakangé. Rini ora dunung kakangé kok diusir.

susah sah ah ah sah susah irus

Nini saiki nduwé saringan lan dandang, nanging durung nduwé irus. Mulané Niné terus tuku irus. Niné dunung nak Nini adang karo kukusan kudu nduwé irus. Nini bungah, awit saiki nduwé irus. Nak adang wis ora bingung-bingung.

irus rus us u u us rus irus

nanas

Anak-anak pada mangan karo urang. Nini ora mangan urang, nanging mangan nanas. Anak-anak bar mangan karo urang terus mangan nanas. Niné sing isah-isah.

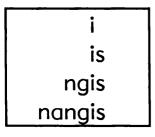
nanas
nas
as
а

a as nas nanas nangis

Iki Rinah, anaké Niné. Rinah sing nangis ora wis-wis, mulané dikudang-kudang karo Niné. Nanging Rinah nangis terus, saiki Niné bingung lan sangsi. Niné sing ngudang anaké ora kurang-kurang, nanging sing nangis ora wis-wis. Nak Rinah nangis terus, Niné ora bisa ngangsu.

nangis
ngis
is
i

Niné ora bisa ngangsu lan ora bisa isah-isah, awit anaké nangis waé. Nini sabar ngudang Rinah. Saiki Niné bisa ngangsu lan isah-isah. Bar isah-isah Niné terus nuru-nuru anaké.

isah-isah isah sah ah ah sah isah isah-isah

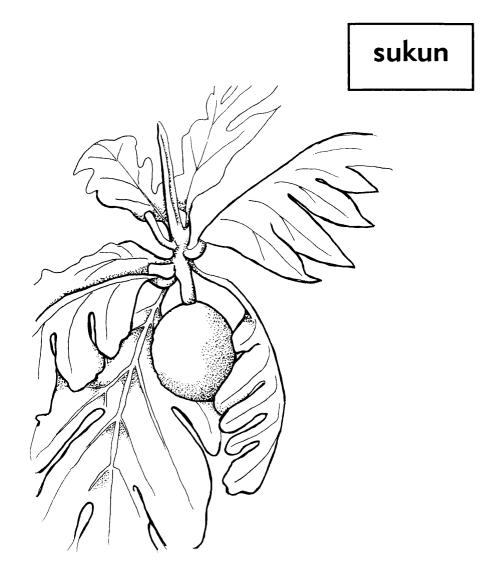
ngunduh

Niné ngunduh nanas nang sanding kandang babi. Nanasé diadahi nang dus. Bar ngunduh nanas Niné terus arep adus. Niné ora nduwé sabun, mulané sing adus ora sabunan.

ngunduh duh uh

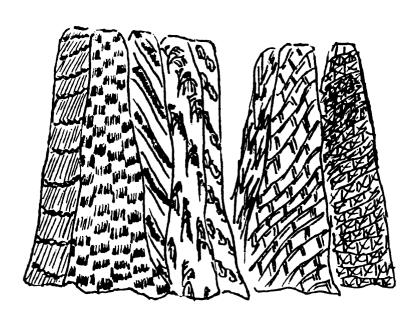
uh duh ngunduh

Nangun ngunduh sukun nang sandingé kandang kidang. Kadung wis bar sing ngunduh sukun, terus diadahi nang karung. Nangun arep mangan sukun karo urang.

sukun un u

u un sukun sarung

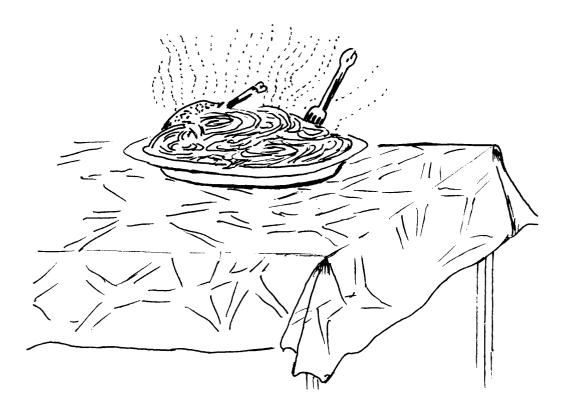

Kaki lan Nini tuku sarung abang-kuning-biru. Niné tuku sabun adus, awit wis ora nduwé sabun adus. Kaki, Nini lan Niné bungah bisa tuku sarung lan sabun.

sarung rung ung u

u ung rung sarung

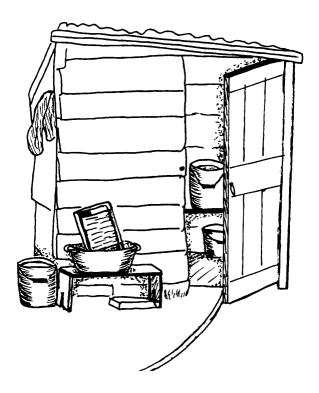
bakmi

Kaki lan Nini bar tuku sarung lan sabun terus pada mangan bakmi. Mak Rubinah, anaké Kaki lan Nini, ora mangan bakmi, nanging mangan banah karo urang. Mak Rubinah bar mangan terus isah-isah lan makani kidangé nang kandang karo singi-singi.

bakmi mi i i mi bakmi

kamar-mandi

Mak Rubinah bar makani kidangé nang kandang. Kandangé kidang mambu, mulané Mak Rubinah terus budal adus nang kamar-mandi. Mak Rubinah adus karo singi-singi. Bar adus terus mangan bami, lah Nini énak-énak turu nang kasur.

kamar-mandi kamar mar ar a

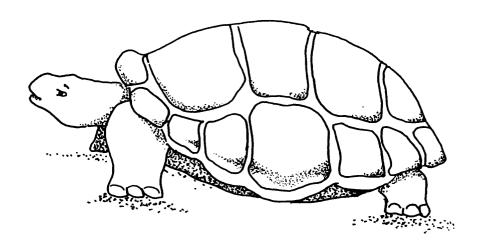
a ar mar kamar kamar-mandi

Nangun nduwé kidang, nanging Simbah dukun nduwé manuk. Manuké Simbah dukun nang kurungan. Simbah sabar sing makani manuké lan ngumbah kurungané, mulané kurungané ora mambu.

Simbah
Sim
im
i

i im Sim Simbah kura

Simbah dukun manuké kuning, nanging Nangun kidangé abang. Mak Rubinah nduwé kura lan kurané biru. Kurané Mak Rubinah dikurungi karo kas. Nanging ésuk iki kurané nang kandangé kidang lan diambus-ambus karo kidangé.

kura ra a a ra kura

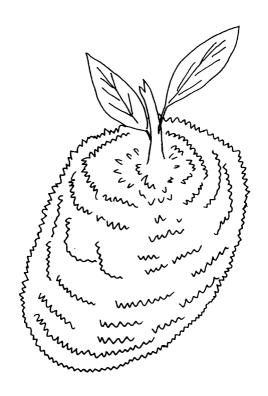
kura kurané

nimba

Kidangé Nangun manak, mulané Kaki, Nangun lan Niné terus pada nang kandang. Saiki Niné terus budal nimba lan kidangé didusi karo Kaki. Kidangé bar didusi terus ngambus-ambus anaké. Nini ngumbahi sandangané nang sanding sumur.

nimba ba a a ba nimba nimba nimbaké nangka

Nangun makani kidang. Anaké kidangé wis bisa mangan. Nangun sangka kandangé kidang terus nang sanding sumur mangan nangka. Niné nimba, mulané ora bisa mangan nangka. Nangkané énak rasané. Niné kadung bar nimba terus mèlu mangan nangkané.

nangka ka a a ka nangka

nangka nangkané

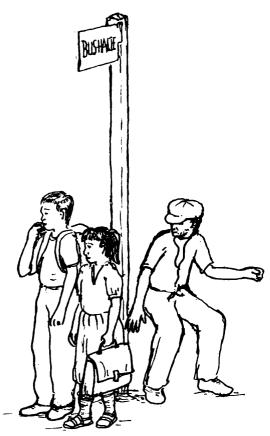
kalung

Kaki karo Niné budal nang Lékmar. Kaki lunga sambatan nang Lékmar. Nang désa Lékmar ramé lan sukak nak sambatan.

Niné nang Lékmar uga tuku kalung. Kalung sing dituku karo Niné iku kalung mas. Bar sambatan, Kaki lan Niné terus mulih.

kalung lung ung u u ung lung kalung maling

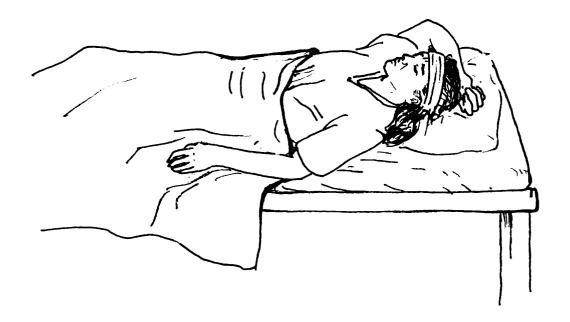
Maling-maling isik ésuk wis pada budal ngindiki anakanak sing nang babakan bus. Maling nang babakan bus iku namung ngalang-alangi anak-anak sing ngadang bus.

Kaki lan Nangun dina-dina namung krungu iku sangka anak-anak. Mulané Kaki lan Nangun arang-arang ngadang bus nang babakané. Nak pada ngadang bus nang sanding dalan, nanging ora nang babakan bus.

maling ling ing i

i ing ling maling

lara

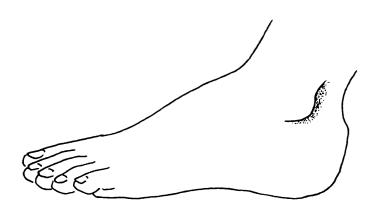
Mak Rubinah lara sirahé, mulané ora bisa umbahumbah lan isah-isah. Mak Rubinah uga ora bisa nimba. Nak adus sing nimbaké anak-anaké. Nak nimba apa adus sirahé larané ora karuan. Mak Rubinah saiki bisané namung mangan, ora bisa nandangi apa-apa. Sing nandangi anak-anaké.

l	lara
	ra
	а

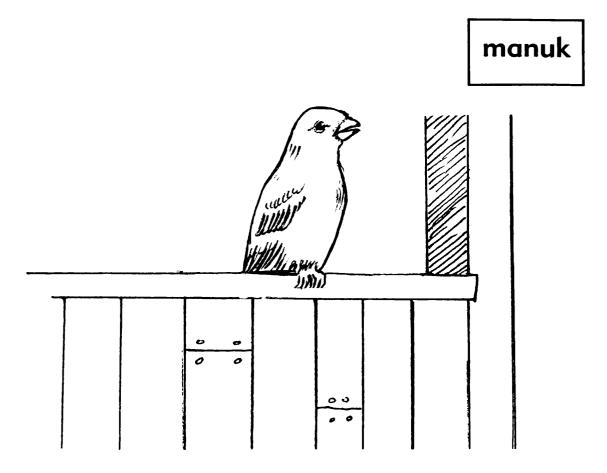
sikil

Nini sikilé abuh lan lara rasané, nanging anaké sabar sing nguruti. Nini ora bisa mèlu karo Nangun niliki kidangé nang kandang. Sing budal nang kandang Niné lan Nangun, Nini ora bisa mèlu, awit sikilé isik lara. Nak wis ora lara bisa nusul.

sikil	i
kil	il
il	kil
_ i	sikil

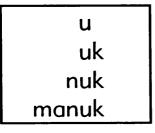

Niné makani manuké Nangun. Nanging manuké terus mabur lunga. Nangun ora dunung apa sing maraké manuké lunga.

Nangun terus ngindik manuké, awit sing mabur namung nang sandingé kandang. Nangun ngindik manuké, nanging manuké bingung mabur rana-réné nibaké Nangun. Saiki manuké mabur lunga lan Nangun sikilé lara.

manuk
nuk
uk
u

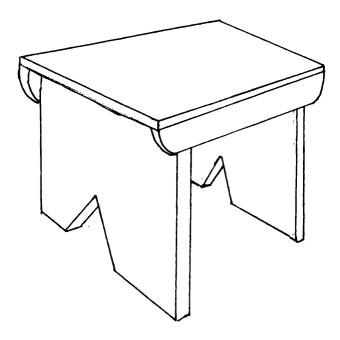

Kaki budal nang busi karo asuné Nangun. Kaki ora budal karo Nangun, awit Nangun énak-énak turu nang kamaré. Kaki karo asuné nang busi ngindik kidang. Nak karo Nangun, Kaki ora bisa ngindik kidang, awit Nangun nak nang busi namung ramé-ramé.

ngindik dik ik ik dik ngindik

dingklik

Kaki saiki wis balik. Sangka busi Kaki terusan dandan-dandan dingklik-dingkliké sing wis pada rusak. Saiki dingkliké wis dadi lan Kaki terus turu nang bandulan.

Kaki turu, nanging Niné karo adiké nganam klasa. Niné lan adiké sing nganam klasa karo sabar. Bar nganam, Niné terus lunga nimba, lah adiké terus masak.

dingklik	
klik	
kik	
ik	

blumbang

Esuk-ésuk, adiké Niné isik masak, Kaki wis budal ngunduh banah. Kaki sing ngunduh banah nang sanding blumbang. Kaki uga ngunduh kara, labu lan blimbing.

Bar unduh-unduh, Kaki terus ngabrah blumbangé, awit nang kidulé blumbang Kaki nandur nanas. Bar ngunduh nanas Kaki terus mulih. Kaki terus adus lan salin. Bar sing salin Kaki terus mangan.

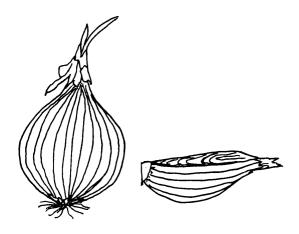
blumbang blum bum um u u um bum blum blumbang

Niné karo adiké dina iki arep budal nang réwangan. Nang désa kéné arang-arang sing réwangan, mulané nak nang réwangan raméné ora karuwan. Nak nang réwangan sing lanang-lanang ngangsu, lah ibu-ibu sing masak-masak lan isah-isah.

réwang wang ang a a ang wang réwang

brambang

Sangka réwangan Niné terus nang Lékmar tuku brambang. Saiki Niné tuku brambang lan tuku bakalé klambi krawangan. Bakalé klambi abang lan ora larang. Bakal krawangan iku nang awak rasané silir. Nang Lékmar barang-barang rada murah, mulané Niné nak tuku-tuku nang Lékmar. Bar tuku brambang Niné terus mulih masak.

Bar masak Niné lunga ramban kangkung nang blumbangan. Bar ramban kangkung nang blumbangan Niné terus adus-kramas.

brambang bram bam am

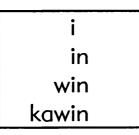
am bam bram brambang

kawin

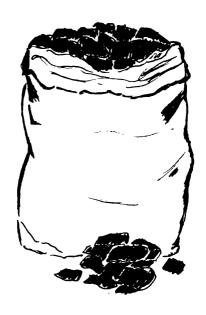

Nangun iku kakangé Niné. Dina iki dina kawiné Nangun. Nangun kawin karo Sarah. Dina kawinan iku raméné ora karuwan. Mulané Niné uga bungah, awit kakangé saiki kawin. Nangun disumbang karo Niné, nanging Nangun ora nampani sumbangané adiké. Nangun wis bungah nak adiké mèlu ramé-ramé.

kawin win in i

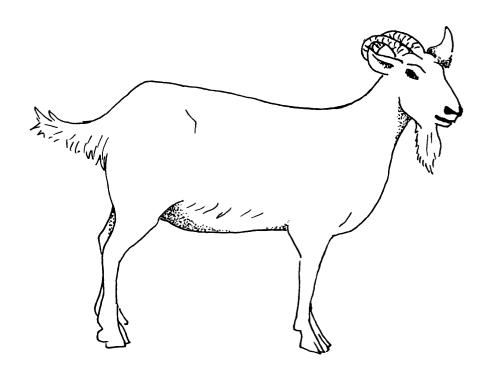
areng

Sakbaré kawinané Nangun karo Sarah, Niné karo adiké ngréwangi resik-resik. Kaki ngusungi dingklik-dingkliké. Kaki sing usung-usung dingkliké nganti klambiné ireng. Klambiné irengé ngungkuli areng. Kaki seneng mèlu éwang-éwang sembarang, nanging awaké suwé-suwé krasa kesel.

areng reng eng e e eng reng areng

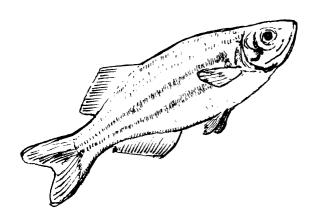
wedus

Ing dina kawinané Nangun wedusé siwa dikandangké, awit wedus iku nakal lan seneng mangani sembarang-barang sak weruhé. Wedusé ramé waé, nanging didadung terus nang kandang. Nak ora didadung bakal ngrusak sembarang.

wedus we e e we wedus wedus wedusé

iwak-wader

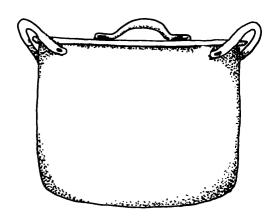

Kaki sangka réwangan awaké rasané kesel, mulané terus adus lan mangan. Kaki mangan lawuhé iwak wader. Kadung krasa énak sing mangan terus imbah-imbuh. Saiki Kaki kuwareken, mulané terus nang kamaré arep ngasuh. Kaki arep ngasuh, nanging ora bisa merem, awit sesek rasané.

iwak wader wader der er e

e er der wader iwak wader

kendil

Sing masak lan resik-resik saben dina iku Niné, awit Nini sikilé isik abuh. Dina iki Niné masak sak kendil, awit Nangun karo Sarah arep niliki Nini. Niné masak lawuhé iwak wader lan iwak brambangan.

kendil ken en e

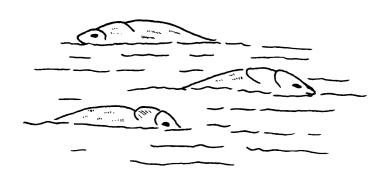
e en ken kendil sawah

Bar mangan Niné terus resik-resik. Nangun karo Sarah nang sawah arep ramban kangkung. Isik énak-énak sing ramban, kok dadakan weruh ula sak lengen mlungker nang sandingé. Sangking wediné Sarah terus mundur. Nangun terus mentung ulané karo bérang. Sarah malah mulih, sangking wediné. Sing mlaku sikilé kesandung-sandung.

sawah wah ah ah wah sawah

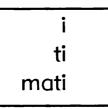
mati

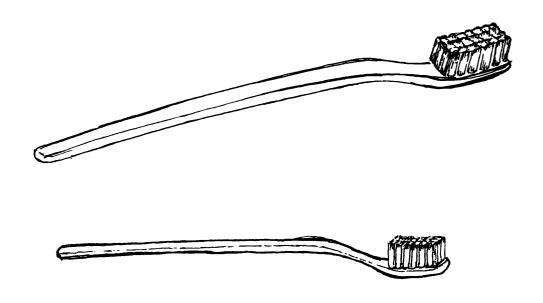
Ing dina iki sing pada tandur pada bebarengan matun-matuni sawahé. Nangun weruh blumbang nang wétané sawah. Nang blumbang iku iwaké pada ngambang, nanging sing nang sawahé malah pada mati.

Nangun karo Sarah ing dina iku mulih sangka sawah éntuk iwak sak baskitah. Saiki iwaké diresiki terus dimasak karo masalah. Nangun seneng tenan karo iwak sing dimasalah.

mati	
ti	
i	

sikat

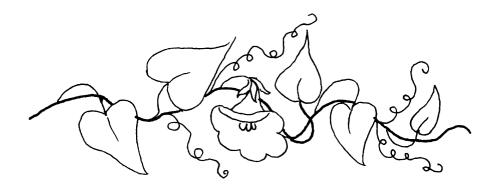

Nangun lan Sarah sakbaré mangan karo iwak masalah, terus sikatan. Sikat untu iku saiki larang tenan. Mulané nak rampung sing sikatan, sikaté Nangun terus diwadahi sing setiti tenan. Sikaté Sarah ilang waé, awit Sarah ora setiti karo barang-barangé.

sikat	
kat	
at	
а	

a at kat sikat

rawatan

Rawatan iku suket sing tukulé bareng karo tandurtanduran. Mulané bisa maraké tandurané mati nak kadung dirambati karo suket rawatan. Suket rawatan iku nak lekas tukul kudu terusan dibabati. Nak ora dibabati, suwi-suwi ngrusak tanduran-tandurané.

rawatan watan tan an a a an tan watan rawatan ngarit

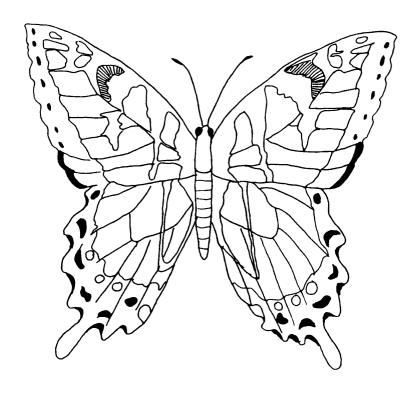

Iki Kamit, adiké Nangun. Kamit budal ngarit, awit wedusé lan kimaré wis ora nduwé suket. Sing ngarit terusan waé, nganti lali mangan. Mandek-mandeké sing ngarit, sakwisé weruh nak lekas mendung lan miwiti udan. Kamit terus mulih karo suket sak sakah.

ngarit
rit
it
i

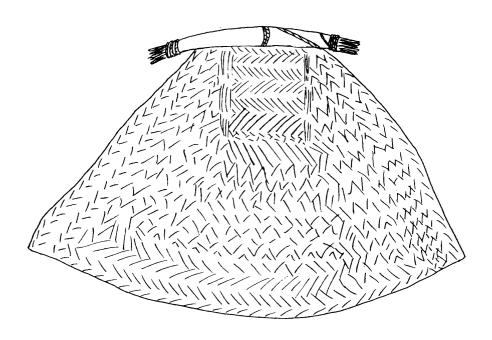
kupu

Saben ésuk kupu-kupu pada mabur parané ngétan. Nak takpikir, kupu iku kéwan sing pinter déwé. Awit seneng nang kamaré manungsa. Saben dina mesti kamaré Kamit ketekan kupu. Nak dibukak lawangé kupuné lunga, nanging ora let suwi wis balik lan mapan nang sanding lawang.

kupu pu u

u pu kupu tipas

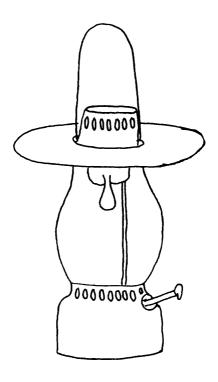

Pak Sanimin nganam tipas karo bamban. Mak Rubinah butuh tipas, nanging ora bisa nganam déwé. Mulané dina iku mak Rubinah tuku tipas. Mak Rubinah seneng tuku tipasé pak Sanimin, awit sing nganam apik lan ora larang. Tipas iku perlu banget nak panasé banter, nanging uga nak masak karo areng. Nak kepéngin tipasan sing apik kudu tipasan karo tipas bamban namané pak Sanimin.

tipas
pas
as
а

a as pas tipas

lampu kumpan

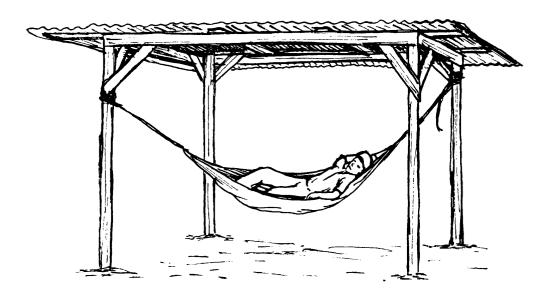

Simbah Sampé wis tuwa lan lampuné lampu kumpan. Saben setu simbah Sampé tuku lenga nang setur. Sing nduwé setur kenal apik karo simbah Sampé. Simbah Sampé seneng metuki kenalan-kenalané, mulané nak nang setur suwi banget. Simbah Sampé weruh lumpang nang seturé, kepéngin tuku, nanging duwité kurang.

lampu kumpan kumpan pan an

an pan kumpan lampu kumpan

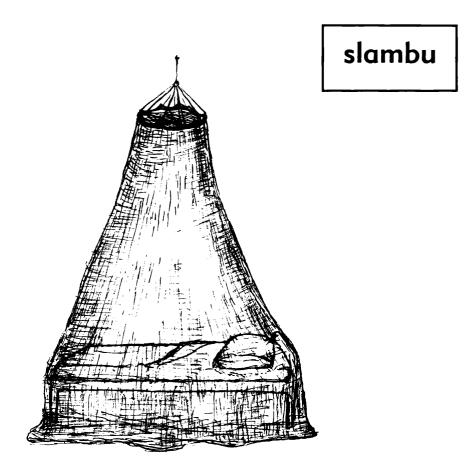
kampu

Simbah Sampé iku wis pitung puluh lima taun umuré lan saben-saben seneng turu nang kampuné. Sing turu nang bandulan. Simbah Sampé awan-awan ngimpi, awit kepénaken sing turu nang bandulan. Simbah Sampé ngimpi nak nduwé sapi lan wedus pirang-pirang nang sawahé. Nanging bandulané terus bedah lan simbah Sampé terus tiba. Kadung tangi terus ora seneng turu nang bandulan tekané saiki.

kampu pu u

u pu kampu

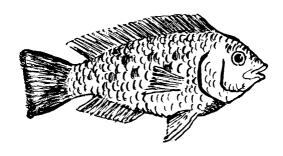

Nini nak turu karo slambu, awit lemuté ora karuwan. Nanging dina iku slambuné diumbah karo Niné, mulané Nini sing turu ora bisa kepénak. Niné terus diselangi slambuné kakangé. Awit lumrahé Nini ora bisa turu, nak ora slambunan. Nini saiki lunga terus turu nang bandulané. Nang bandulan Nini bisa turu kepénak awit anginé rasané silir nang awak.

slambu slam sam am

am sam slam slambu

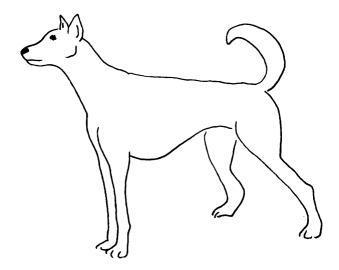
iwak betik

Nangun nang kandang makani kidangé, lah Sarah budal nang setat. Tekan setat terus Sarah nang setur tuku barang werna-werna. Sarah uga tuku iwak betik nang sanding setur iku. Iwak betik iku sing disenengi Nangun. Sarah seneng tuku iwak betik, awit iku lawuh sing murah déwé nang setur iku.

iwak betik betik tik ik ik tik betik iwak betik

asu putih

Kamit, adiké Nangun, ngimpi nak nduwé asu putih. Sawangané tenan waé. Kadung Kamit tangi terus arep makani asuné. Nanging asu putih iku namung isiné sing ngimpi. Mulané asuné ora bisa ketemu lan uga ora bakal mulih. Asu putih iku ilang bareng karo ilangé impi.

asu putih putih tih ih ih tih putih asu putih

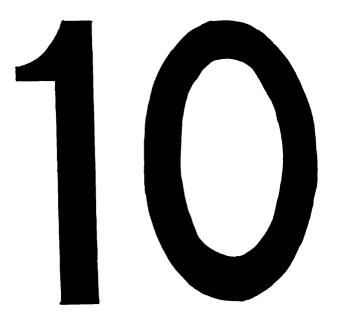
keluh

Sapiné pak Amat ora manut, mulané terus dikeluh. Nangun melaské weruh sapiné dikeluh, nanging ora bisa apa-apa. Iku salahé sapiné déwé, awit nakal. Pak Amat kesuwur dadi tukang ngeluh sapi. Ora namung désané pak Amat déwé, nanging uga désa-désa ing sak kiwa-tengené. Sapi-sapi sing ora pada manut pada ngerti pak Amat iku sapa, awit pak Amat sing tukang ngeluh sapi sing nakal.

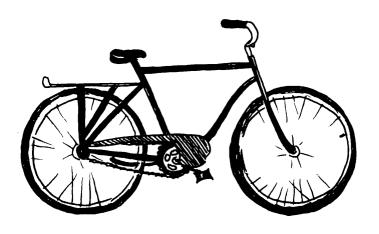
keluh luh uh uh luh keluh

sepuluh

Rinah iku anaké Niné. Sing itung-itung wis bisa tekan sepuluh. Umuré wis patang taun lan sing itung-itung wis ngliwati itungané umuré. Mulané maké Rinah bungah weruh anaké wis bisa itung-itung tekan sepuluh. Ketara nak Rinah iku anak sing pinter. Dadiné sing sangu saben dina ora ana ilangé.

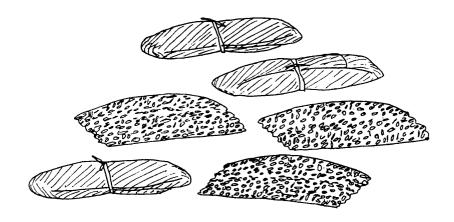
sepuluh luh uh uh luh sepuluh sepédah

Sepédah iku saiki larang lan ora sapa waé kuwat tuku. Sarni, anaké Rubinah, wis suwi kepéngin nduwé sepédah. Nak nduwé sepédah, kepénak nak arep nang endi-endi. Nak nduwé sepédah kudu sing ati-ati lan kudu dirumati sing apik. Sepédah iku larang tukuné, mulané disenengi karo maling.

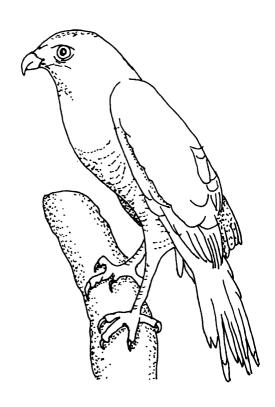
sepédah pé é é pé sepédah

témpé

Saiki nak tuku témpé pada waé karo nak tuku iwak sapi, pada larangé. Bakulé témpé tumpakané sepédah, awit seneng tenan karo sepédahé. Duwité sing bakulan témpé saiki wis numpuk-numpuk. Nanging bakul témpé iku durung bisa pisah sangka sepédahé. Nak numpak sepédah ider tempéné kaé sawangané kepénak tenan.

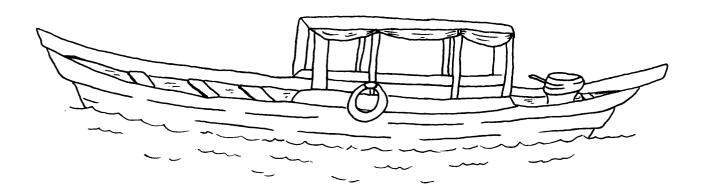
témpé tém ém é é ém tém témpé alap-alap

Manuk alap-alap dibalangi karo Siwa, mulané terus pada mabur lunga sangka sanding blumbang. Manuké kerep dibalangi karo Siwa, nanging pada balik waé. Siwa nganti tangané lara rasané. Manuk iku kerep dibalangi, awit seneng mangani pitik anakan.

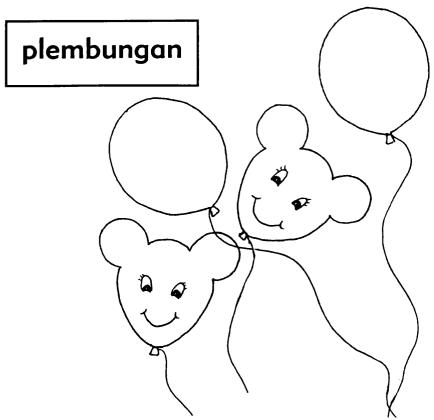
alap-alap alap lap ap ap lap alap alap-alap

prau

Nangun surup-surup numpak prau budal nang Ngangsu. Tekan kana numpak bus budal nang Tamansari niliki Siwané, sing wis tuwa lan lara ing waktu iku. Nanging kadung tekan kana, Siwané wis digawa nang kamar sakit karo adiké. Nangun terus bisa niliki Siwané nang kamar sakit. Siwané nang kamar sakit nampa kembang pirang-pirang sangka anak lan putuné. Awit Siwa trésna karo anak-putuné.

prau pau au u u au pau prau

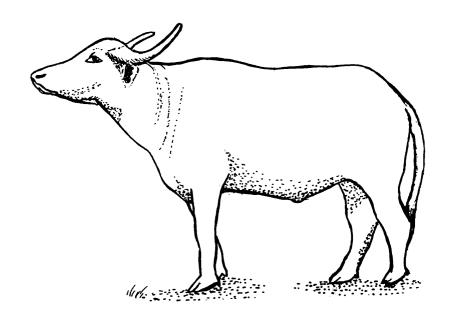
Dina iki Rinah, anaké Niné, tutup limang taun. Mulané Niné tuku plembungan, awit anaké seneng plembungan. Sedulur-seduluré pada teka ing dina iki. Pada mangan bebarengan lan sakbaré mangan terus Rinah sing dundum kuku. Kadung rampungan terus anak-anak pada didumi plembungan. Mulané tekané wengi Rinah durung mapan turu. Bungah tenan ing dina iku, awit bisa bebarengan lan sukak-sukak karo sedulur-seduluré.

plembungan plem pem em

em pem plem plembungan Pak Pawiro tuku radio nang Ngangsu. Radioné larang tenan, nanging apik lan banter uniné. Pak Pawiro bungah, awit saiki pada bisa nampa kabar-kabar sangka radioné. Pak Pawiro saben soré seneng muter radio disambi ngombé wédang anget. Pak Pawiro uga ati-ati lan setiti tenan karo radioné. Mikiré, nak rusak ora bisa krungu kabar-kabar nang radio.

radio dio io o

o io dio radio kebo

Pak Pawiro nduwé kebo loro sing saben dina sabané nang sawah. Mulané keboné klimis tenan awaké. Nak ngombé sak tobo durung sampé. Kabèh pada wedi karo keboné pak Pawiro. Putuné waé ora wani niliki pak Pawiro, sangking wediné karo keboné. Mulané pak Pawiro kangen marang putu-putuné. Wis suwi banget ora pada teka nang omahé simbahé.

kebo bo o o bo kebo

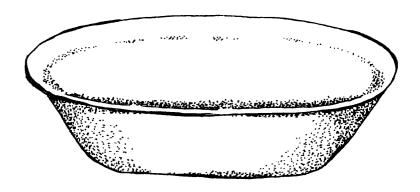
omah

Pak Pawiro dandan-dandan omahé, diréwangi anaké. Omahé wis rusak kabèh. Plangahé arep pada tiba. Mulané saiki omahé arep didandani tenan. Nang désa kono pak Pawiro seneng nulung marang sanak-sedulur, ora éman bau lan waktu. Iku wis lumrahé nang désa. Mulané pak Pawiro seneng sambatan, dadiné bisa bebarengan lan seduluran.

omah o

o omah baskom

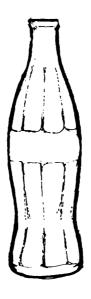

Kang Kliwon nduwé pitik lima. Pitiké saben dina ora tau lat sing ngendok. Endoké diwadahi baskom terus digawa nang pawon. Anaké senengé éram-éram karo endok pitik, mulané kang Kliwon ngenaké tenan ngingu pitik lan sing makani temen saben dinané.

baskom kom om o

o om kom baskom

botol

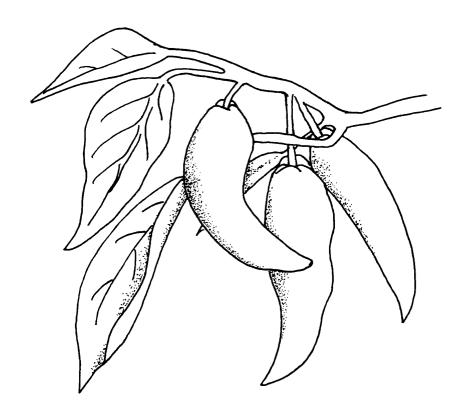

Sentot lan Péntong iku putuné pak Pawiro. Esuk-ésuk Sentot numpak boto ngabrah nang Ngangsu. Tekan Ngangsu kepetuk karo Péntong terus pada mangan bakmi nang warung. Bakminé rasané énak tenan, awit sambelé lombok karo tomatis. Nanging kadung rampung mangan terus kepedesen. Mulané terus tuku Kolah rong botol. Sangking ora kuwat pedesé, terus pada metu ngombé Kolahé nang sanding tong. Kadung wis ilang pedesé terus pada omong-omongan lan obrol-obrolan karo wong-wong sing nang kono.

botol
tol
ol
0

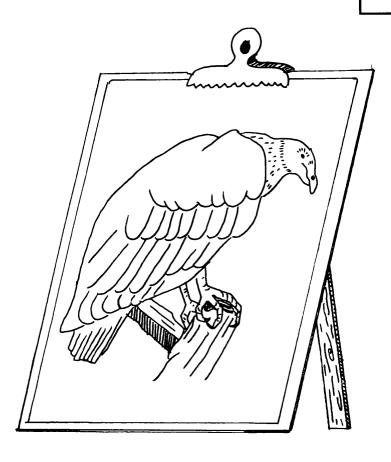
lombok

Pak Pawiro tandurané lombok lan térong pirang-pirang nang kebon. Mulané nak kekurangan lombok ora bingung, nak ora males budal nang kebon waé. Wong-wong sing butuh lombok mesti pada nembung marang pak Pawiro. Pak Pawiro nak ngunduh lombok, saloké didol, saloké didum-dumké wong.

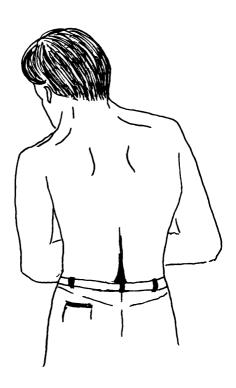
lombok bok ok o o ok bok Iombok

gagak

Iki gambarané manuk gagak. Manuk gagak iku maburé duwur banget. Manuk gagak rupané ireng, gedé awaké lan gundul guluné. Manuk gagak iku pangané batang, mulané batang nak katekan manuk gagak gelis ilang. Dadiné manuk gagak iku uga mèlu ngréwangi resik-resik negara. Manuk gagak ora dibedili, awit manuk gagak kuwi kotor gupak batang.

gagak gak ak ak gak gagak geger

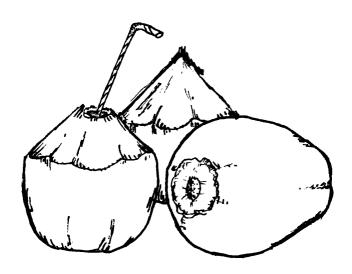

Gegeré kang Gimun saben-saben kumat larané. Nak gegeré kumat, kudu gelis-gelis digawa nang dokteran. Kang Gimun gagah awaké, nanging gegeré lan gitoké kerep lara. Nak dongé kumat nak ésuk ora gelem digugah. Gegeré kudu digosok karo obat gosok. Nak ora ngono ora kuwat tangi. Mulané kang Gimun ati-ati tenan karo gegeré, ora gampang digawé narik apa ngusung gawan sing abot-abot.

geger
ger
er
е

e er ger geger

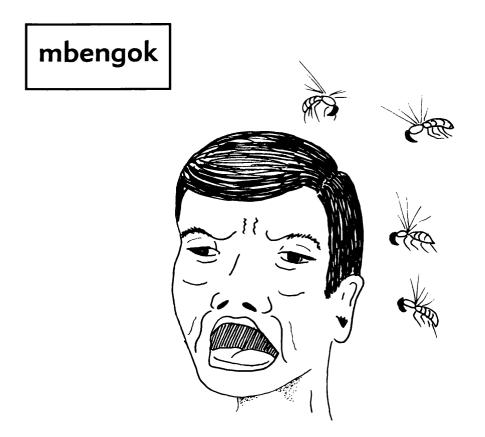
degan

Sentot saiki dadi bakul degan. Sing adol degan laris tenan. Wong-wong seneng mangan degan. Degané murah-murah, mulané sing tuku pada antri. Sentot saben dina nang sanding dalan adol degan, nanging arang-arang kétok, awit saben dina dikupengi wong pirang-pirang puluh. Nak dong kaé saloké pada gelut. Nanging sing penting, Sentot sing dodolan gelis rampung.

degan
gan
an
а

a an gan degan

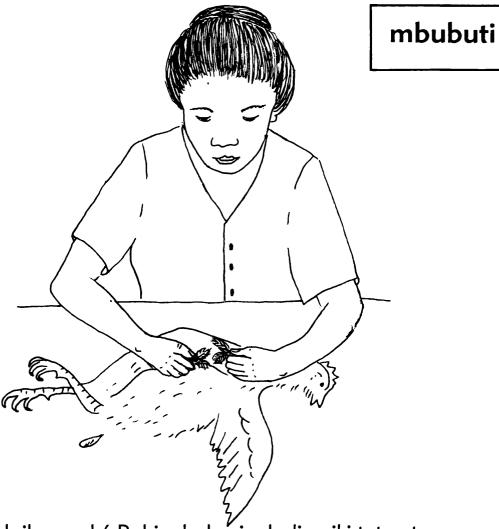

Sentot budal nang kebon numpak grobak. Nanging durung nganti tekan keboné Sentot terus mandek lan ngarit nang sanding blumbangan. Durung suwi sing ngarit, kok terus mbengok-mbengok, awit dientupi tawon ireng. Sentot mbingungi, awit krasa lara banget. Mulané terus mbalik mulih lan ora sida nang kebon.

Saiki awaké sing dientupi tawon abuh-abuh lan rasané pating greges. Sentot ora kuwat ngempet larané, mulané terus ngombé obat lan terus turu krukupan nang kamaré. Mbenginé nglilir lan ora bisa turu, awit mbutuhké obaté sing bisa mbuwang adem-panasé.

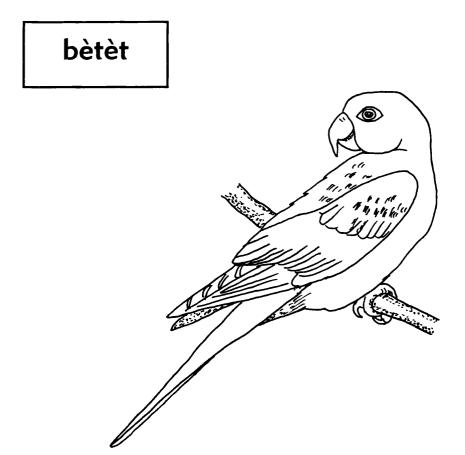
mbengok mbe be

be mbe mbengok

Leginah iku anaké Rubinah. Leginah dina iki tutup taun. Seduluré pirang-pirang sing pada teka réwang. Sing wédok-wédok pada mbubuti pitik. Sing lanang-lanang saloké usung-usung krosi lan saloké mbedol téla. Mbenginé iku sedulur-seduluré teka lan Leginah nampa kembang apik-apik. Leginah bungah tenan, ora merga nampa kembang-kembang lan kado werna-werna, nanging merga bisa kumpul karo sedulur-seduluré.

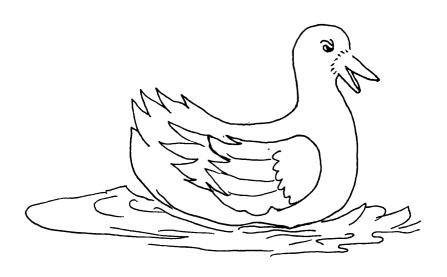
mbubuti mbu bu bu mbu mbubuti

Pak Rèwèl éntuk bètèt loro. Bètèté kabèh loro wis bisa ngomong. Nèk ènèng wong teka bètèté bisa mbagèké mbarang. Bètèté pak Rèwèl ora namung bisa mbagèké, nanging nèk ngelih apa ngelak bisa nembung mangan apa ngombé. Nèk anaké pak Rèwèl mulih sekolah, bètèté seneng mbengok-mbengok, awit pada bungah. Anaké pak Rèwèl uga bungah, awit dèkné dolanané saben dina namung karo bètèt loro kuwi. Dong-dongan anaké pak Rèwèl lali mangan nèk kadung kepénaken sing dolanan karo bètèté.

bètèt tèt èt è è èt tèt bètèt

bèbèk

Pak Rèwèl uga nduwé bèbèk pirang-pirang. Bèbèké pak Rèwèl nèk dipakani pada rebutan tenan sing mangan. Nèk dong sing makani sampèk ping papat sedina. Mulané awaké kétok lemu-lemu lan antep-antep boboté. Mlakuné mèkèng-mèkèng. Nèk rada lat sing makani, suwarané pating gembèr, maraké ngelu nang sirah. Mulané saiki bèbèké arep didol kabèh karo pak Rèwèl.

bèbèk bèk èk è è èk bèk bèbèk mbedil

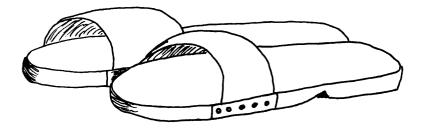

Anaké pak Rèwèl mbedil manuk bètèt nang keboné Simbah. Gagasané kuwi nèk bètèt alasan, ora ngerti nèk iku bètèté adiké Simbah lanang. Anaké pak Rèwèl bungah, nanging adiké Mbah lanang susah, awit bètèt sing ditrésnani saiki mati. Sakwisé anaké pak Rèwèl krungu iku, dèkné terus getun tenan. Mbenginé kuwi dèkné mbingungi, ora bisa turu lan sirahé mbarang ngelu.

mbedil mbe be

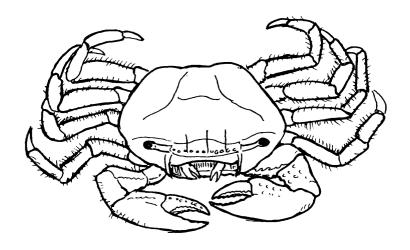
be mbe mbedil

tèklèk

Simbah lanang saben telung sasi sepisan mesti tuku tèklèk. Dèkné nèk nang endi-endi lumrahé tèklèkan. Regané tèklèk uga ora larang mbanget, tinembang sepatuné. Nèk kowé mlaku adoh, moro apik nèk kowé tèklèkan, awit sepatu iku bisa maraké sikilé mlentung kabèh. Wong tuwa-tuwa okèh sing seneng tèklèkan nèk lelungan nang endi-endi. Iku malah gampang lan kepénak rasané nang sikil, karo menèh regané ora larang mbanget.

tèklèk klèk kèk èk èk kèk klèk tèklèk yuyu

Yuyu iku krabu sing ora bisa gedé mbanget. Awaké gèpèng lan uripé nang sanding laut. Omahé nang lendut lan mangané ya lendut. Uripé yuyu lumrahé nang laut, mulané ya ora kuwat nang daratan. Yuyu nèk ora bisa nemu lendut gelis mati. Kowé bisané weruh yuyu namung nang sanding laut nèk wayahé surut. Uga kenèng dititèni nèk yuyu iku uripé guyup tenan. Awit nèk wayah surut pada gemruduk bareng metu sangka rongé. Nèk wayahé pasang uga guyup sing pada balik menèh nang rongé, ngentèni tekané surut. Dadiné yuyu iku ora kétok sirahé, nanging kétok akalé.

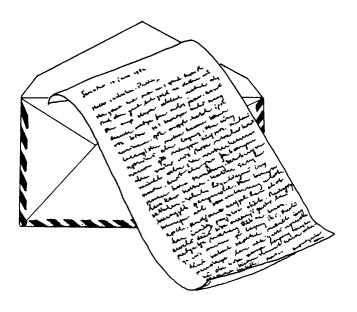
yuyu yu u u yu yuyu

payung

Payung iku saben wong mbutuhké, mulané kudu tuku payung, pumpung durung udan. Payung iku kenèng digawé yup-yupan nèk udan, uga nèk wayah panas. Dadiné payung iku payoné sirah. Mulané nèk mbukak payungé kudu ngungkuli sirahé duwuré. Ora ènèng wong payungan sak ngisoré sirah, awit payung iku payoné sirah.

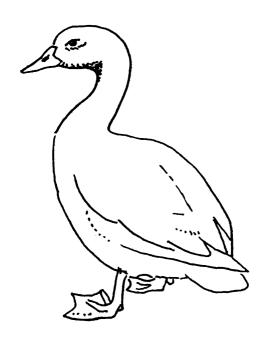
payung yung ung ung yung payung layang

Yu Sayem bungah nampa layang sangka negara Indonésia. Adiké sing nang Indonésia kerep kirim layang marang dèkné. Dina iki dèkné bungah tenan, awit Yatin, adiké yu Sayem, ngabari nèk saiki wis rampung sing sekolah. Dèkné nglayangi nèk saiki wis dadi dokter lan arep mulih menèh nang Suriname. Mbésuk kapan sing mulih, Yatin durung ngerti, nanging yèn Gusti Allah ngersaké mesti ya ora suwi menèh. Mulané dina iku ora kaya dina liya-liyané. Yu Sayem bungahé éram-éram, awit Yatin iku adik sing ditrésnani déwé.

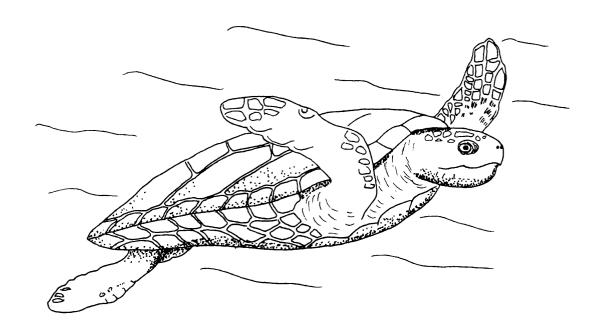
layang yang ang ang yang layang

banyak

Yu Sayem ngingu banyak pirang-pirang. Saben ésuk raméné ora karuwan nang kombongé. Apa sing maraké ramé? Awit ènèng banyak loro sing galak. Banyak loro iku seneng tarung lan nyosori liyané. Yu Sayem dong-dongan bisa nesu nèk kudu ngekèki banyu. Awit dèkné sing kudu makani saben dina. Nèk ora ati-ati ya bisa disosor karo banyaké. Mulané dèkné saiki mikir arep ngedol banyak-banyak sing seneng ngoyaki liyané.

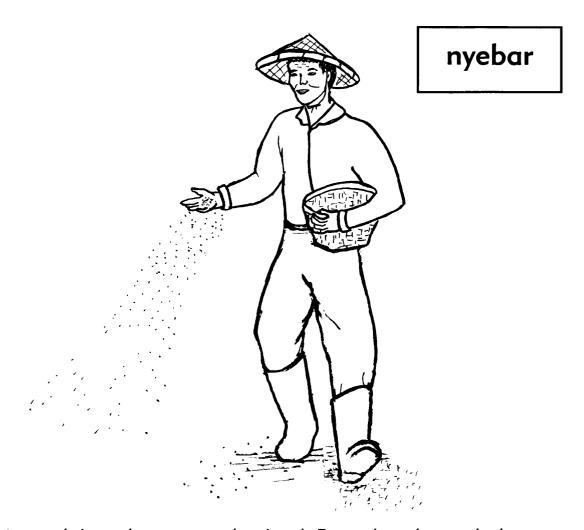
banyak nyak ak ak nyak banyak penyu

Pak Amat numpak prau anyar arep ngabrah tuku iwak. Tekan tengah laut dèkné weruh penyu sing gedé mbanget. Pak Amat saiki rada wedi, awit nèk sampèk penyuné nendang prauné, mesti bakal kelep. Pak Amat ora nyana nèk penyu iku bisa semono gedéné. Mulané dèkné terus mandek, ngentèni penyuné liwat. Kadung penyuné wis liwat adoh, pak Amat terus neruské sing ngabrah alon-alon karo dayungé.

penyu nyu u

u nyu penyu

Iki wayahé rendengan, mulané pak Panyul nyebar gabah. Sawahé ambané pirang-pirang kèti lan banyuné wis nyemek-nyemek. Sing nyebar ora bakal rampung sedina. Nanging pak Panyul iku wong sabar, mulané dèkné tlatèn. Nèk ora nglumuhi nyebar, mbésuk ora bakal panèn apa-apa. Nèk ora panèn ya ora bakal nyanding pari anyar. Saiki wong-wong wis ora nyebar nang sawah menèh, nanging nèk panèn mbayar nang setur.

nyebar nye e

e nye nyebar

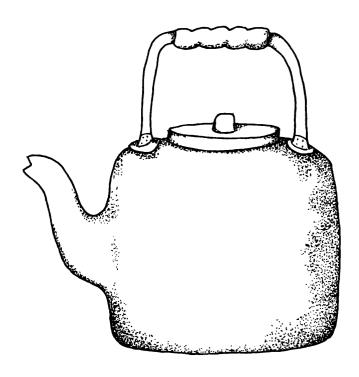
nylomprèt

Nang sekolahan anak-anak ora namung diwulangi nulis lan menyanyi, nanging uga main musik. Enèng sing main kitar lan ènèng liyané sing main orgel. Nyamin lès nylomprèt. Ora okèh wong seneng nylomprèt. Wong sing tukang nylomprèt kudu gedé napasé. Nèk kurang napasé, sing nylomprèt bakal nylenèh suwarané.

nylomprèt nylom nyom om om nyom nylom nylomprèt

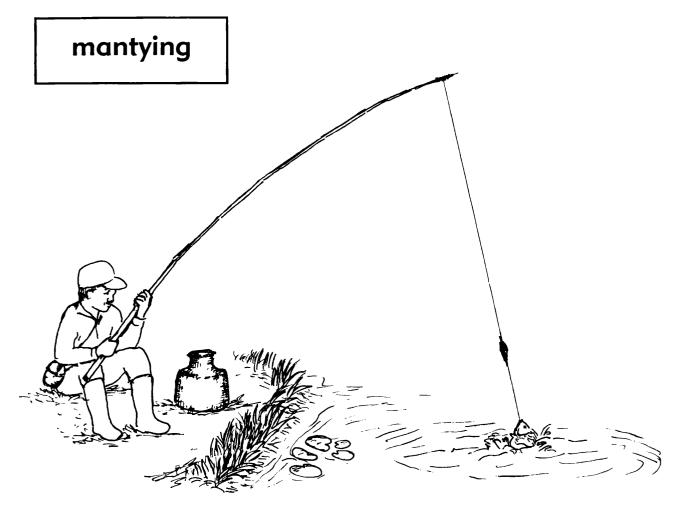
tyèrèt

Simbah wédok tanginé saben ésuk mruput tenan. Nèk tangi sing dityekel ya tyèrèté. Nèk sampèk lat sing ngombé wédang, Simbah ngelu sirahé. Mulané dèkné tyriwis nèk weruh tyèrèté sampèk reget. Simbah pantyèn tyepet nèk kudu nyanding wédangé. Senengé ngombé wédang tyam-tyaman. Nèk wis ngombé wédangé, nèk tyeluk-tyeluk ya banter tenan suwarané.

tyèrèt	
tyè	
è	

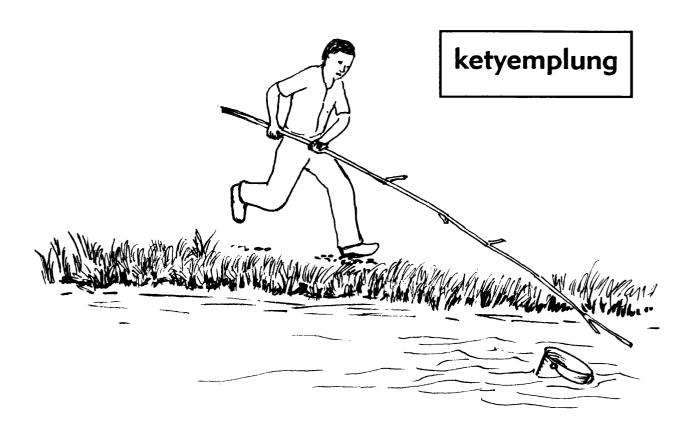
è tyè tyèrèt

Mang Sukar ora namung seneng onti, nanging uga seneng mantying. Dèkné tyepet nèk mantying. Ing wantyi ésuk mruput mang Sukar mantying nang blumbang, nanging weruh nèk banyuné wis tyetèk. Mulané namung iwak tyilik-tyilik sing gelem mangan pantyingé. Nanging mang Sukar tlatèn, mulané ya bisa éntuk sak kepis kebek sing mantying. Tekan omah pada bebarengan nyisiki iwaké. Anaké wédok tyintyang-tyintying sing nyisiki, awit iwaké mentyolot-mentyolot.

mantying tying ing

ing tying mantying

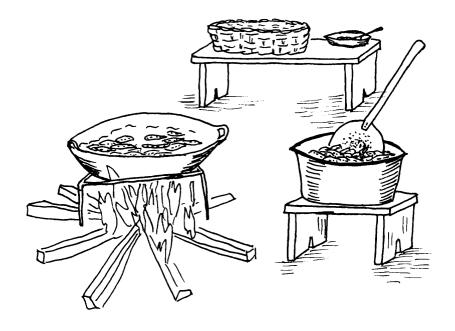

Mang Sukar soré-soré nimba nang laut kulon omahé. Dèkné sing nimba karo èmbèr sing ènèng taliné dawa. Kadung nimba kok taliné tyepol terus èmbèré ketyemplung, kintir karo banyuné. Mang Sukar bingung, awit namung nduwé èmbèr kuwi. Dèkné bengak-bengok tyeluk-tyeluk anaké lanang, nyuwun diréwangi nyandak èmbèré. Anaké ora let suwi teka karo gèntèr dawa, nanging èmbèré meksa ora bisa ketyandak. Sangking ketyedeken mbanget sing ngadek, botyahé terus ketyemplung pisan. Saiki èmbèré kintir tekan tengah-tengah lan botyahé tyahyané putyet, awit kelebon banyu laut sampèk okèh.

ketyemplung tyem em

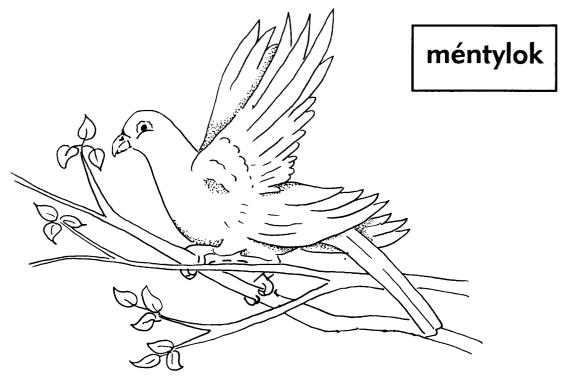
em tyem ketyemplung

tyriping

Simbah wédok bakul tyriping. Tyriping iku pantyèn énak tenan. Simbah sing ngirisi banahé tipis-tipis, mulané tyripingé ya renyah lan rasané ya guri. Wong désa kono pada seneng karo tyripingé Simbah, awit rasané guri lan regané ya ora larang. Mulané sing tuku ya ora namung sing tuwa-tuwa, nanging uga botyah-botyah. Saben-saben nèk nang désa kono ènèng wong nduwé perlu, mesti bestèl tyriping karo Simbah. Nèk ènèng wong nduwé perlu, Simbah ya seneng, ya ora seneng. Senengé, Simbah nampa duwit okèh, wegahé, Simbah kudu ngadek suwi nang sanding geni.

tyriping tyri tyi tyi tyri tyriping

Tyimin ngingu dara pirang-pirang, yèn wantyi ésuk kabèh pada méntylok nang kayu sanding omahé. Nèk dong pada méntylok nang pangé wit kembang. Tyimin seneng mbanget karo manuk dara, mulané nèk darané pada teka, dèkné ya gelis-gelis sing makani. Botyah-botyah seneng nyawang darané Tyimin pada mangan, awit nèk mangan tylemat-tylemut sing notoli. Rupané darané iku werna-werna, ènèng sing klawu, ènèng sing abang, ènèng sing ireng, ènèng sing putih lan uga ènèng sing putih-ireng. Samben ésuk nèk dibukak omahé, darané terus pada mabur metu kabèh. Darané kabèh seneng karo Tyimin, mulané ya ènèng sing seneng méntylok nang pundaké, liyané méntylok nang sirahé apa nang tangané.

méntylok tylok tyok ok ok tyok tylok méntylok ndeplok

Siwa Minah butuh glepung, mulané ndeplok beras. Siwa éntuk bestèlan pèyèk pirang-pirang. Ing dina iku dèkné mruput nang pasar. Tekan pasar Siwa ndelok-ndelok ndisik sakdurungé tuku apa-apa. Bakul-bakul sing ndasarké dagangané ya nyenengké tenan, ndadèké kepénginé sing pada ndelok. Nang endi-endi Siwa Minah kondang pèyèké, nanging dèkné ora gelem ndeplok déwé. Kudu ènèng sing ngréwangi. Siwa lanang mandah adoh, nyambut gawé ndandani mesin-mesin. Ndilalahé nduwé putu lanang gedé, dadiné ènèng sing ngréwangi ndeplok beras, nèk siwa Minah arep mèyèk.

ndeplok nde de

de nde ndeplok

ndodok

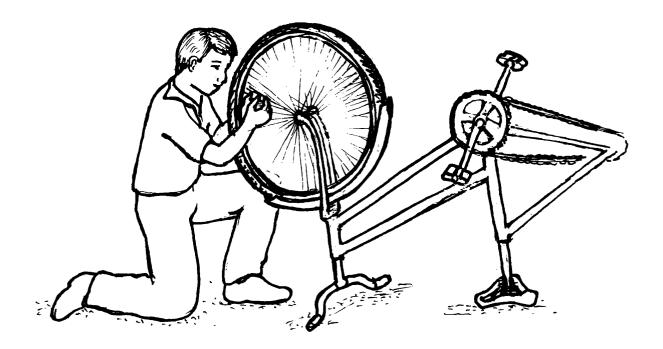

Bik Wagiyem dina iki kepeksa masak karo areng, awit kasbomé wis kotong. Esuk-ésuk wongé wis ndodok dadèn geni nang angklo. Bolongané angklo diisèni kertas terus disumet. Geniné terus ditipasi bèn ndang murup. Nèk geniné wis murup, bik Wagiyem ndèkèk kendilé nang angkloné. Nèk liweté wis mateng, bik Wagiyem arep ndadar endok. Anaké dikongkon ndang budal tuku kasbom. Mang Paiman arep ndandani dingkliké sing rusak, dadiné bik Wagiyem nèk dadèn geni ora usah ndodok.

ndodok ndo do

do ndo ndodok

ndandani

Paimin ndandani sepédahé adiké. Adiké ndodok nang sandingé, ndeloké kakangé sing ndandani sepédahé. Paimin nèk dandan-dandan apa waé nduwé sabar lan dèkné ya tlatèn, mulané nèk wis dadi ya bisa awèt tenan. Adiké sing ngematké ya tenanan, awit kepéngin pinter ndandani sepédahé déwé. Ora kabèh wong nduwé kapinteran ndandani sepédah, awit wong tukang ndandani sepédah kuwi kudu nduwé sabar. Mulané adiké Paimin sing ndeloké kakangé ndandani sepédahé ora nduwé kesel.

ndandani ndan dan an

an dan ndan ndandani

ndlongop

Mang Paiman mulih ndelok kino ndlongop weruh omahé. Dèkné kagèt weruh lawangé menga, ndarani kebobolan maling. Kadung mlebu, ndilalahé ora kélangan apa-apa. Omahé ora morat-marit, sembarangé isik nata apik kaya samben dinané.

Mang Paiman ndlèngèr sing mlaku ndelok-ndelok nang mburi omah, kadung kesandung oyoté wit pelem terus tiba ndlosor, dadi guyon. Mang Paiman pantyèn wong ndlodok tenan. Mulané nèk mlaku ora kenèng ndlèngèr, kudu ndeloké sing apik.

ndlongop ndlong ndong ndong ndlong ndlongop

ngguyu

Pak Minggu sing ngguyu wetengé sampèk lara. Dèkné ngguyu, awit weruh nèk asuné ditotol pitik, sampèk klèngkèngan mlayu lunga, nggolèk nggon nggo ndelik. Lumrahé pitiké sing wedi asu, lah saiki kok asuné sing wedi karo pitiké. Asuné sing kaing-kaing ora wis-wis, sampèk tanggané gebrebeken kabèh. Pitiké malah énak-énak sing notoli lan nggèrèti kembang suket, wis ora ngrèwès blas karo asuné sing kaing-kaing. Pak Minggu nyawang pitiké karo gèdèk-gèdèk déwé.

ngguyu nggu gu gu nggu ngguyu

nggambar

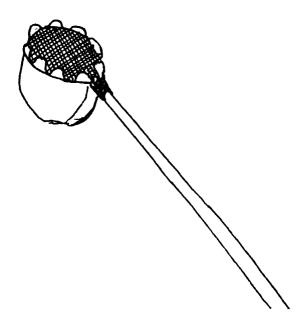

Pak Minggu iku tukang nggambar wayang. Nggambar iku ora gampang, nanging pak Minggu pinter lan sabar nggambar apa-apa. Kanggo pak Minggu sing angèl déwé nggambar wayang. Sapa waé sing kepéngin dadi tukang nggambar kudu sabar lan tlatèn sing sinau. Nèk ora sabar ora bakal bisa nggambar. Semunggoné bisa, menawa gambarané ya ora bakal bisa nggantung nang panggonané wong gedé.

nggambar nggam gam

gam nggam nggambar

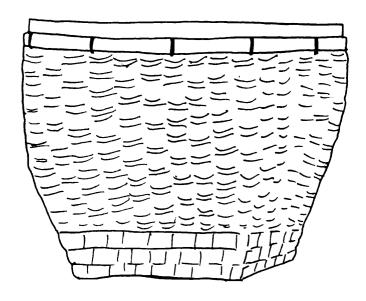
slènggrèk

Pak Minggu nesu, awit slènggrèké pelem tugel. Slènggrèké tugel, sing nugelké anaké tanggané karo kantya-kantyané. Botyah-botyah iku mulih sekolah terus pada ngepèk pelem karo slènggrèké pak Minggu, nanging ora nembung ndisik. Mulané saiki pak Minggu ya nesu tenan lan muring-muring marang botyah-botyah. Pak Minggu nesu, awit dèkné ora bisa ngepèk pelem nèk ora ènèng slènggrèké. Botyah-botyah krungu pak Minggu muring-muring malah pada ngguyu. Pak Minggu weruh klakuané botyah-botyah kuwi dèkné nggumun déwé.

slènggrèk grèk gèk gèk grèk slènggrèk

ténggok

Simbah lanang isik nggawé ténggok nang ngarep omah. Dèkné sing nggawé ténggoké karo bamban. Simbah wédok sing ngirati bambané, lah Simbah lanang sing nganam. Wong loro kuwi sing nggolèk sandang pangan pantyèn ya sabar, nggak nggagas kepéngin sugih, ora. Pada nrima karo pametuné sing nggawé ténggok, angger tyukup kanggo mangan samben dina. Mulané wong loro kuwi nggak tau nggresah lan nggresula. Uripé ya ayem, kenèng nggo tulada kantya lan tanggané.

ténggok gok ok ok gok ténggok

Mang Banggil tuku klambi anyar, arep dienggo nèk nggamel. Dèkné kudu nggamel nang nggoné tanggané. Wong tukang nggamel kuwi ora kenèng nggagas turu, awit nèk ditanggap mesti sewengi nutuk. Mang Banggil wis kulina melèk sewengi nèk kudu nggamel, dadiné dèkné nggak kagèt. Nèk arep nggamel dèkné turu awan, ora gelem digugah. Sing wédok isik nggorèng pèyèk nganggo geni kayu. Anaké lanang loro isik pada manggang iwak nang pinggir dalan. Nèk wis rampung karo penggawéané arep pada mèlu karo

mang Banggil, awit kepéngin weruh tanggapané.

nggamel ngga ga

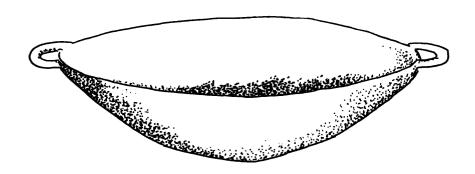
ga ngga nggamel

ngglétak

Asuné mang Banggil samben dinané seneng ngglétak nang ngisor wit klapa. Dongé asuné isik énak-énak ngglétak kok terus ènèng klapa tiba, klapané terus ngglundung ngantem lan nggugah asuné. Sangking kagèté, asuné terus kaing-kaing karo nggloyori mlayu lunga, nggolèki mang Banggil. Mang Banggil nggumun weruh asuné kaing-kaing lan nggléyar-nggléyor mlakuné. Nèk disawang kok kaya wong sing ora kuwat ngglawat kaé. Mang Banggil krasa melas tenan marang asuné, terus diparani lan digéndong. Sing nggéndong karo tangan loro terus diuruti bèn ilang kagèté. Kadung wis ilang bingungé, asuné terus nggrayahi lan nggèrèti klambiné mang Banggil, mulané terus diedunké. Asuné terus ngglélang-ngglèlèng mlaku lunga. Ora let suwi mang Banggil weruh asuné ngoyak-oyak tikus, awit iku pantyèn asu nggrangsang.

ngglétak ngglé nggé nggé ngglé ngglétak wajan

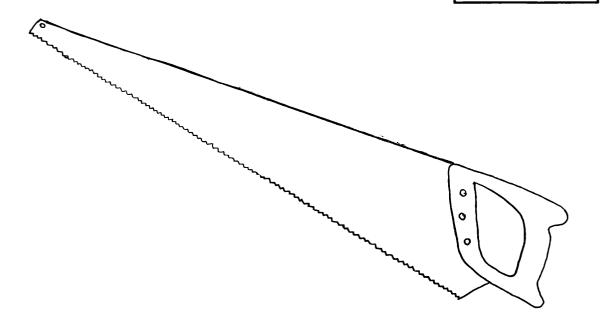
Wagiyem ijik ngisahi wajané sing gedé déwé. Iku wajan wesi. Jaman saiki arang-arang wong nduwé wajan wesi, mulané Wagiyem ya jan ati-ati tenan nèk ngisahi wajané. Wagiyem nèk isah-isah jam-tangané dityepot, wedi nèk kenèng banyu. Adiké Wagiyem nang pasar nggolèk janganan lan nggolèk jeruk. Nang pasar bisa nemu sembarang, janji kuwat mbayar waé.

Bojoné Wagiyem ijik ndandani jalané. Dèkné kerjanané nggolèk iwak. Nèk wayahé éntuk iwak okèh kaé jalané mèh jebol. Mulané saben-saben nèk bar kanggo, jalané dikontrol kabèh, ènèng sing jebol apa ora.

wajan jan an

an jan wajan

graji

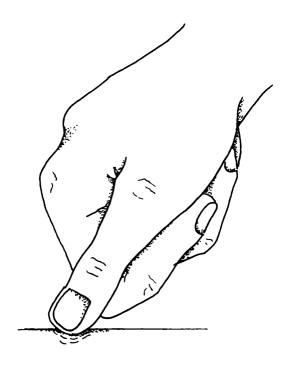
Grajiné mang Sukarmin pantyèn landep tenan. Iku kanggo nggraji kayu. Mang Sukarmin sesasi sepisan ngikir grajiné, mulané ora tau ketul. Graji nèk ora landep nèk dienggo nggraji suwarané grak-grek, ora gras-gres.

Wong tukang nggawé omah kaya mang Sukarmin kuwi bekakasé mesti pepak. Nyambut gawé nèk ora nduwé bekakasé maraké kerjanané ora maju. Kaya kantyané mang Sukarmin, sing grajiné grompal-grampil, nèk dienggo kerja maraké sirah ngelu lan awak pating greges rasané. Mulané, apiké kudu jaga-jaga nduwé sèrep. Dadiné sak wantyi-wantyi, nèk sing siji rusak, wis ènèng liyané.

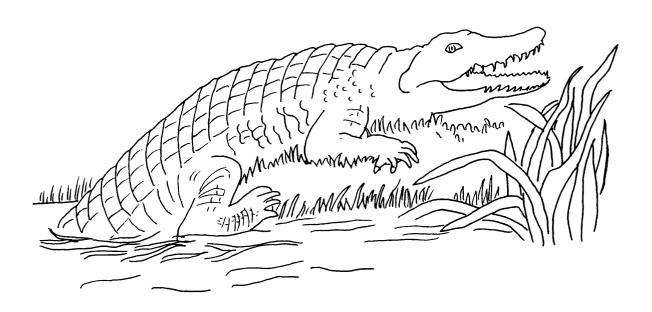
tyap-jempol

Jaman mbiyèn wong tuwaku nèk gajian kudu tyap-jempol ndisik. Wong sing bisa nulis kudu nèken jenengé. Sing ora bisa nulis kudu tyap-jempol. Wong sing tyap-jempol kudu menet jempolé nang sepons mangsi terus dityapké nang layangé. Nang sak jagat ora ènèng wong siji waé sing tyap-jempolé tunggalé karo liyané. Senajan nang alam-donya kéné ènèng wong pirang-pirang èwu mliyun okèhé, nanging tyap-jempolé séjé-séjé kabèh.

tyap-jempol jempol jem jem jempol tyap-jempol

baya

Wagiyem dongé ramban kangkung nang sawah kepetuk baya gedé. Bayané weruh Wagiyem terus mbekès. Sangking gilané Wagiyem terus sipat-kuping mlayu mulih sampèk menggèh-menggèh tekan omah. Wetengé terus krasa lara pating plilit. Wengi kuwi dèkné ora bisa turu sangking larané. Wagiyem uga ijik kétok-kétoken bayané sing mbekès ngétoké untuné sing lintyip-lintyip. Nèk kélingan kuwi ijik bisa mrinding awaké.

baya ya a

a ya baya njogèt

Pak Jaya iku tukang mblajari njogèt. Samben jemuah soré dèkné njaluk tulung anaké kongkon ngréwangi botyah-botyah sing pada blajar njogèt. Botyah-botyah arep njajal njogèt Andé-andé Lumut. Tangané ya wis pada lemes, nanging sing njangkah ijik rada kangèlan. Nèk kudu jinjit-jinjit ya ijik répot, pada lara sikilé.

Botyah jaman saiki nèk diblajari njogèt Jawa pada ora sabar. Senengé jogètan sing njingklak-njingklak. Nanging pak Jaya tlatèn lan pinter sing nuntun botyah-botyah. Ajek-ajek dèkné njalari maraké sing pada blajar pada ngguyu tyekaklakan. Dadiné botyah-botyah pada seneng nèk diblajari njogèt karo pak Jaya.

njogèt njo jo

jo njo njogèt

njala

Kang Amat njala nang got gedé. Dèkné ora ngomong karo sapa-sapa, awit dèkné ngerti nèk ora éntuk karo sekaut.Nèk mantying ya éntuk, nanging kang Amat ora sabar njagong njenggleng jam-jaman ngentèni iwaké njawil pantyingé. Mulané dèkné ajek njajal karo ndelik-ndelik njala nang got gedé kono.

Kang Amat uga seneng njajahi got-got liyané. Nèk got anyar iwaké ijik okèh. Kang Amat ora sabar mantying, senengé namung njala lan njaring.

njala nja ja

ja nja njala

njengking

Siwa Jum nang sawah njabuti bibit karo njengking. Wongé jan kuwat tenan. Nèk dong putuné jawané arep njajal ngréwangi, nanging ora sabar lan ora kuwat panasé. Nèk njengking rada suwi, sirahé lan gegeré terus krasa lara. Nèk nang omah terus njaluk dipijeti. Mulané Titik nèk mèlu nang sawah namung dikongkon njagong waé, njaga bontoté.

Maké Titik ijik nang omah njenangké siwa Jum, awit Siwa kepéngin jenang tyandil. Mengko nèk wis mateng arep diterké. Panas-panas, bar nyambut gawé, lèrèn nang yup-yupan karo mangan jenang tyandil, mesti seger rasané.

njengking njeng jeng eng eng jeng njeng njengking

Siwa Jum nyapu lataré karo sapu sada. Ing jaman mbiyèn nyapu karo sapu sada iku ora barang sing anèh. Iku wis lumrah, awit saben omah mesti nduwé sapu sada. Sapu sada kuwi ora namung dikanggoké nang negara Suriname, nanging uga nang negara Jawa. Sapu sada iku lumrahé kanggo nyapu njaba. Nèk nyapu karo sapu sada kudu pinter sing nyekel sapuné. Karo menèh, taliné kudu kentyeng. Nèk ora kentyeng sing nalèni lan ora bener sing nyekel, sapuné bakal utyul kabèh.

nyapu nya a

a nya nyapu

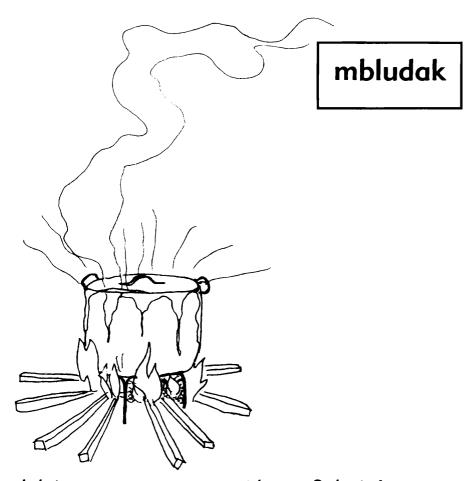
njlimet

Botyah-botyah ijik pada njlimet mitili urang. Ndilalahé urangé ora tyilik-tyilik mbanget, mulané botyah-botyah ya pada tlatèn. Sangking okèh urangé, sing ngresiki sampèk lara guluné lan pedes mripaté. Nanging botyah-botyah sing mitili urangé kurang resik, maraké Maké jèngkèl. Maké terus ngomong, "Botyah nyambut gawé kok pating njlekètèt ngono! Mengko nèk mangan, awas ilaté ketyotyok-tyotyok."

Botyah-botyah terus njikuki urang-urang sing kurang resik, terus dibalèni menèh. Pada njlimet terus sing mitili bèn ndang rampung, awit ndang kepéngin mangan sambel urang.

njlimet njli nji nji njli njlimet

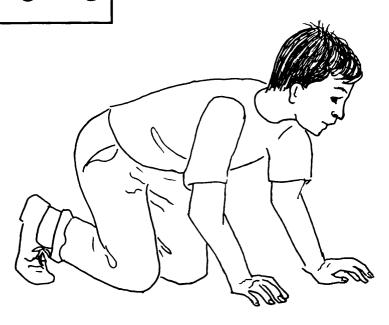

Sarinah nggodok jagung nganggo geni kayu. Sakwisé ngengkrengké kendilé, Sarinah terus resik-resik omahé. Sangking okèhé kerjanané, Sarinah lali nèk ngengkrengké kendil nang pawon. Kadung kélingan terus ditiliki, banyuné nang kendil wis mbludak-mbludak kabèh. Sarinah terus nyaut lamping nggo mbukak kendilé. Banyuné wis mèh sat lan jagungé ya wis mateng, mèh gosong.

Kadung wis adem, anaké dityeluki lan dijikuké siji-siji, terus pada njagong mbrakoti jagung. Bar mangan jagung botyah-botyah terus pada mblayang.

mbludak mblu blu blu mblu mbludak

mbrangkang

Mané mbrangkang nggolèki duwité. Saké katok ènèng bolongané, mulané duwité étyé, talèn lan pérakan tiba kabèh. Pada ngglundung lan mblader sak jogan. Mané sing nggolèki njlimet sampèk mripaté pedes lan mbrèbès kabèh. Adik-adiké weruh Mané mbrangkang terus pada ngguyu. Pada moyoki kakangé, jaréné kok kaya botyah bayi. Mané senajan diguyu adik-adiké ora nesu. Dèkné namung mikirké duwité, mulané mbrangkang-mbrangkang lan mbrobos-mbrobos terus, nggolèki lan nglumpuké duwité sing mblader nang jogan.

mbrangkang mbrang mbang ang ang mbang mbrang mbrangkang

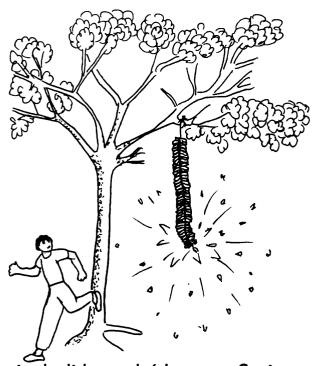
hawané sumuk

Nini ora seneng manggon karo adiké nang kuta Jakarta nang negara Indonésia. Nang kana hawané panas lan sumuk. Panasé jan njeprèt tenan, nèk nang omah kudu tipasan. Nini nèk nang Njawa ora usah nginep nang hotèl, awit adiké dipèk bojo wong Jakarta lan wis manggon sepuluh taun nang kono. Ya seneng karo adiké lan ya seneng tyampur karo wong Jawa pirang-pirang, nanging Nini ora seneng numpak kapal mabur. Nèk arep munggah apa nèk arep medun kaé sawangané kapal maburé horek kabèh lan suwarané mbrebeki kuping, maraké Nini wedi. Mulané Nini ora seneng lunga adoh-adoh, krasané ya nèk nang omahé déwé nang Suriname kéné.

hawané ha a a ha hawané

mbrondong

Nèk wayahé Taun Anyar wis dadi lumrahé bangsa Suriname gedé-tyilik, kabèh mesti pada mbrondong mertyon.

Mbrondong mertyon kuwi ora namung kanggo nengeri Taun Anyar, nanging jaréné uga kanggo nggurak sétan.

Senajan ing dinané saiki regané mertyon larangé éram-éram, nanging nèk wis nyedeki Taun Anyar ora dadi sebap wong sugih apa wong ora nduwé, kabèh mesti mbrengkut nggawa mertyon.

Nèk wis tyedek jamé, mertyoné molai ditata lan dipasang. Kabèh terus ngentèni jamé, disambi mangan lan ngombé lan botyah-botyah mesti pada nyumeti mertyon.

Nèk wis jam rolas kurang seprapat wong-wong molai mbrondong mertyoné. Suwarané mertyon terus ora ènèng entèké, mbrebeki kuping. Jam rolas tèng, kabèh terus pada salaman tangan lan rangkul-rangkulan sangking bungahé, bisa ngliwati Taun Lawas lan ngleboni Taun Anyar.

mbrondong mbron bron bron mbron mbrondong

<u>Isiné</u> (Alfabetische Orde)

tembung	<u>blz</u> .	tembung	<u>blz</u> .	tembung	<u>blz</u> .
alap-alap	70	keluh	66	njala	. 115
angin		kendil	53	njengking	
areng	50	ketyemplung	97	njlimet	
asu	20	kidang	16	njogèt	.114
asu putih	65	kikir	23	nyapu	
babi	5	kudung	18	nyebar	93
bami	33	kuku	3	nylomprèt	94
banah	6	kupu	59	omah	75
banyak	The state of the s	kura	36	payung	
baskom	76	lampu kumpan .	61	penyu	92
baya	113	lara	41	plembungan	72
bèbèk		layang		prau	71
bérang	22	lombok	78	radio	
bètèt	1	maling		rawatan	
blumbang	46	mantying	96	réwang	47
botol	1	manuk	43	saringan	24
brambang	48	mati		sarung	
bukak	17	mbedil		sawah	
buku-buku		mbengok	82	sepédah	68
bungah		mbludak	119	sepuluh	67
busi	19	mbrangkang	120	sikat	56
dandang	14	mbrondong	122	sikil	42
degan	81	mbubuti	83	Simbah	35
dingklik	45	mintylok	99	slambu	63
duku	15	nanas	27	slènggrèk	
énak-énakan	11	nangis	28	sukun	31
gagak		nangka		susah	
geger		Nangun		susuk	21
graji		ndandani	102	tèklèk	
hawané sumuk .	121	ndeplok	100	témpé	69
irus		ndlongop	103	ténggok	. 107
isah-isah	29	ndodok	101	tipas	60
iwak betik	64	ngarit	58	tyap-jempol	. 112
iwak-wader	52	nggambar	105	tyèrèt	95
kaki		nggamel	108	tyriping	98
kalung	39	ngglétak	109	udan	
kamar-mandi	34	ngguyu	104	unduh-unduh	30
kampu	62	ngindik	44	wajan	110
kangkung	10	nimba	ľ	wedus	
kawin		Niné		yuyu	88
kebo	74	nini	2		

Panggonané Aksara-aksara Aksara-aksara iki diapalaké nganggo urutan ing ngisor iki.

<u>aksara</u> <u>blz</u> .	<u>ak</u>
a1,5,6,8,11,12,17,27,54	n
a (entèk-entèkané tembung) 36,37,38,41,	n
113,115	n
+ah6,8,25,29,54	n
+ak11,17,91	n
b5,6,7,37,46,48,74	n
bl46	nj
br48	nj
d13,14,15,16,18,30,44	l n
e50,51,52,53,72,80,82 86,97,100,112,116	l n
é4,11,68,69,109	0
è84,85,87,95,106	
+èk85,87,106	+
g79,80,81	P
h6,30,65,121	P
i	P
35,40,42,58,64,65	r.
+ih65	t.
+ik44,45,64	1 .
j110,111,112	ty
k1,3,10,11,17,23,38,43,45,87	ty
kl45,87	ty
139,40,42,45,46,63	u
m33,34,35,61,62	+
mb82,83,86,119,120,122	+
mbl119	W
mbr120,122	у
n2,4,6,9,11,12,13,53	'

<u>aksara</u>	<u>blz.</u>
nd	100,101,102,103
	103
	8,9,10,12,14,24,28,50
_	104,105,106,107,108,109
	109
	106
	114,115,116,118
-	118
	91,92,93,94,117
	94
O	73,74,75,76,77,78,94,
	99,101,103,114,122
	78,107
	59,60,61,62,68,70,71,72
	72
•	71
	22,23,24,26,32,34,48,52
s	19,20,21,25,26,27,28
t	55,56,57,58
•	95,96,97,98,99
tyl	99
tyr	98
	3,7,9,10,15,21,26,
	30,31,43,66,67,119
	30,66,67
	21,43
	47,49,51,54
y	88,89,90,113

⁺ Iki tengerané aksara sing namung bisa metuki nang entèk-entèkané tembung.